

Laat leden stemmen over inhoud

Sinds een jaar of vijf wordt in de PvdA het instrument van de ledenraadpleging gebruikt. Meer dan tien jaar lag het ongebruikt in de gereedchapskist van de reglementen, tot het door toenmalig voorzitter Ruud Koole werd ingezet om na het aftreden van Ad Melkert een nieuwe politiek leider te laten kiezen. Dat leverde toen niet alleen Wouter Bos op als lijsttrekker voor de verkiezingen van januari 2003, maar vooral ook nieuw elan voor de partij.

Dit succes inspireerde tot het organiseren van meer ledenraadplegingen, ook bij andere partijen. In de PvdA kregen we raadplegingen voor lijsttrekkers bij gemeentelijke en provinciale verkiezingen, voor leden van het Politiek Forum, voor de partijvoorzitter en voor de lijsttrekkers bij de verkiezingen voor de Tweede en Eerste Kamer. Ook de vvd en D66 organiseerden ledenraadplegingen, met het politiek leiderschap als inzet. Dat beviel niet al te best: in de strijd raakten de partijen verscheurd en van nieuw elan is moeilijk te spreken.

Wat valt hieruit te leren? Kennelijk biedt de PvdA meer dan andere partijen een geschikte omgeving voor een openbare competitie om het leiderschap. Tot op heden hebben de verliezers zich heel sportief en correct gedragen; ze hadden er geen moeite mee de winnaar te feliciteren. Maar niet alle PvdA-ledenraadplegingen waren succesvol. Soms was de opkomst te laag om serieus genomen te worden (bij het Politiek Forum ging het om 3% — nee, dit is geen tikfout). Verder bleken velen het onbevredigend te vinden om te moeten kiezen tussen kandidaten die ze niet goed genoeg kenden om een oordeel te kunnen vellen.

Bij het partijvoorzittersreferendum van september jongstleden ging de strijd tussen zeven kandidaten. Het zouden er nog meer zijn geweest als het interim-partijbestuur een aantal mensen niet duidelijk had kunnen maken dat het voorzitterschap zwaarder is dan ze dachten. Via een reeks debatten in het land bereikten de zeven ongeveer tweeduizend mensen rechtstreeks. Het overgrote

deel van de leden moest een keuze maken op basis van de bij het stembiljet gevoegde folder plus wat ze in de krant over de kandidaten konden lezen.

Jan Pronk leek favoriet. Hij was de enige bekende kandidaat, maar ook een controversiële — wat hij nog aandikte door Balkenende een leugenaar te noemen. Alom was te merken dat veel mensen vóór of juist tégen hem wilden stemmen. Maar als je hem niet wilde, wie dan wel? De andere zes kandidaten waren relatief onbekend en sommigen hadden nauwelijks iets in de partij gepresteerd. De enige vrouw, Lilianne Ploumen, werkte zich langzamerhand op naar de positie van uitdager van Pronk. Dat deed ze behendig, met een boodschap die hierop neerkwam: 'Ik heb dezelfde opvattingen als Jan Pronk, maar ik ben beter geschikt als bindend leider.' Met de hakken over de sloot versloeg ze hem — waarschijnlijk geholpen door zijn eigen controversiële optreden — en zo kreeg de PvdA een nieuwe voorzitter.

Ruim vijftien jaar geleden was ik het die het instrument van de ledenraadpleging bedacht. Ik maakte deel uit van een commissie die de statuten en reglementen van de partij volledig op de schop nam (daarin zat trouwens ook de legendarische reglementenkenner en secretaris van het toen nog bestaande gewest Den Haag, Wiebke de Jong). Ik vond het jammer dat het instrument van de ledenraadpleging jarenlang ongebruikt bleef, want ik had hoge verwachtingen van de mogelijkheden die het bood inzake politiek-inhoudelijke kwesties: een ledenraadpleging leek mij een goede manier om een breed partijdebat over een belangrijk onderwerp af te ronden. Zoiets is één keer gebeurd — toen het ging over de aanstelling van burgemeesters, waarbij de Kamerfractie leek te gaan afwijken van de koers die in het verkiezingsprogramma was bepaald — maar verder is de ledenraadpleging alleen maar in de mode gekomen als selectiemethode bij partijvacatures.

Het wordt tijd dat de PvdA de ervaringen die zijn opgedaan gaat evalueren. Ik neem een voorschot op de conclusies. Ten eerste, het instrument moet veel selectiever worden ingezet. Ten tweede, er moet meer energie worden gestoken in informatievoorziening ten behoeve van de leden die moeten

INTERVENTIE

stemmen. En tot slot, het zou een goede zaak zijn als we in de PvdA wat vaker over een politiek onderwerp een intern debat aangaan om dat dan via een ledenraadpleging af te sluiten met een helder standpunt.

ARIE DE JONG

Voorzitter PvdA-gewest Zuid-Holland

De mouwen opgestroopt

Sinds de vorming van Balkenende-IV heeft de PvdA het vertrouwen van het volk meer dan eens beschaamd. Iedereen kent het rijtje zo langzamerhand uit het hoofd.

In de coalitieonderhandelingen werd het 'keiharde' punt van het onderzoek naar de Nederlandse rol bij de oorlog in Irak weggegeven — te makkelijk, in de ogen van velen. Zowat daags na zijn beëdiging als minister van Financiën weigerde Wouter Bos om het exorbitante gegraai door topmanagers aan te pakken. In Utrecht werd het burgemeestersreferendum tot een poppenkast gedegradeerd: een keuze tussen PvdA of PvdA. En onlangs gooide de Tweede-Kamerfractie olie op het vuur door een referendum over het nieuwe Europese verdrag te blokkeren. In de argumentatie was niet de inhoud van het verdrag, maar het advies van de Raad van State leidend. Geen grondwettelijk karakter? Dan geen referendum. Dat de Europese Unie door het nieuwe verdrag socialer, slagvaardiger en democratischer wordt, haalt de media nauwelijks. Wil de PvdA Europa wel dichter bij de burger brengen?

Kan het nog goed komen tussen de PvdA en haar kiezers? Ja. Maar dan zal er toch echt uit een ander vaatje moeten worden getapt. De PvdA moet de mouwen opstropen en een onderscheidend geluid laten horen in het kabinet. Het partij-ideologisch belang moet prevaleren boven het coalitiebelang. Wouter Bos moet ophouden met proberen een 'onpartijdige' minister van Financiën te zijn. Als politiek leider van de PvdA moet hij in het kabinet de sociaal-democratische idealen waarborgen. Gaan de topinkomens nu eindelijk aangepakt

worden? Hebben we het lef om binnen de partij opnieuw de hypotheekrenteaftrek ter discussie te stellen? Zijn we in staat om de ontslagbescherming overeind te houden? Wat dat laatste betreft: het kan en mag niet zo zijn dat werkgevers personeel om bedrijfseconomische redenen zomaar kunnen ontslaan en dat voor werknemers de gang naar de rechter bijna onmogelijk wordt gemaakt.

'De PvdA maakt het verschil'- met dat doel stapten we in het kabinet. En het is waar. Zie de pardonregeling, niet generaal wel genereus, waardoor migranten die al geruime tijd in Nederland verblijven alsnog een verblijfsvergunning krijgen. Zie de uitkeringsverhoging voor volledig arbeidsongeschikten. Zie het besluit tot intrekking van de huurliberalisering, dat voorkwam dat de huren van twintig procent van de huurwoningen werden vrijgegeven. Nu die huren slechts voor de inflatie gecorrigeerd mogen worden, resulteren de laagste huurverhogingen in vijftientig jaar. Ook de Miljoenennota laat zien dat er van de sterkste schouders meer wordt gevraagd, nu vermogen zwaarder wordt belast. De werkgelegenheid wordt gestimuleerd door arbeid lager te belasten. De extra heffingen die het milieu ten goede komen zijn een goede zaak.

Het begin is er. Nu de rest nog. We moeten trouw zijn aan onze idealen, anders zijn we knettergek!

DÉSIRÉE GEERTS

Voorzitter PvdA Den Haag

SJOERD HAUPTMEIJER

Marketing manager bij Zwitserleven

Toen tegen, nu tegen

Er komt geen referendum over het nieuwe Europese verdrag. Dat is slecht nieuws voor de tegenstanders, want in de Tweede Kamer is de meerderheid voor dat verdrag. Daar heeft men er begrip voor dat je maar één keer kunt heronderhandelen, en dat Nederland daarbij veel heeft binnen gehaald. Niemand kan het nieuwe verdrag nog als